

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

บทนี้จะกล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัยการอภิปรายผลและข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อ ศึกษาปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา หลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2551 ตามโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝันจังหวัดสตูลใน โรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดสตูล
2. เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหา และข้อเสนอแนะในการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2551 ตามโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝันจังหวัดสตูลใน โรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดสตูล

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสังเคราะห์เอกสารและการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหา สังเคราะห์เนื้อหา สรุปและเผยแพร่

ผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์เจาะลึก

ผู้วิจัยกำหนดผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์เจาะลึกที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้คือ ผู้บริหารโรงเรียน 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝันโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดสตูลจำนวน 6 คน หัวหน้างานวิชาการหรือหัวหน้ากลุ่มสาระสังคมศึกษาจำนวน 6 คน ครูอิสลามศึกษาจำนวน 10 คนและผู้ทรงคุณวุฒิทางอิสลามศึกษาจำนวน 5 คน รวมจำนวน 27 คน คัดเลือกโดยใช้วิธีการเจาะจงตามหลักเกณฑ์โรงเรียน 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝันโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดสตูลมีจำนวน 6 โรงเรียน

5.1 สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาพุทธศักราช 2551 ของโรงเรียน 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในพื้นที่จังหวัดสตูล มีทั้งหมด 4 ด้าน คือ ด้านการเตรียมความพร้อมหลักสูตร ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร และด้านการนิเทศติดตามผลและสนับสนุนส่งเสริมการใช้หลักสูตรปรากฏผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ด้านการเตรียมความพร้อมหลักสูตร พบว่าครูส่วนใหญ่เห็นว่ามีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรอิสลามศึกษาพุทธศักราช 2551 มีการอบรมชี้แจงเพื่อวางแผนการใช้หลักสูตรมีการศึกษาคู่มือครูและเอกสารที่เกี่ยวข้องและจัดทำเอกสารประกอบหลักสูตร มีการจัดทำเอกสารหลักสูตร หนังสือเรียนประกอบการเรียนและศึกษาค้นคว้า ได้รับการจัดสรรงบประมาณและจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมและสถานที่เอื้อต่อการเรียนการสอน เป็นอย่างดีและครูทำการสอนอิสลามศึกษา ตรงตามวิชาเอกและคุณวุฒิ ยกเว้นด้าน โรงเรียน มีการจัดห้องเรียน จำนวนนักเรียน และจำนวนครูอย่างเหมาะสมและพอเพียงมีปัญหา ดังนี้คือ มีปัญหาเรื่องขาดแคลนครู มีครูไม่พอเพียง บางโรงเรียนมีครูแค่หนึ่งคนสอนเด็กทั้งโรงเรียน และบางโรงเรียนรวมห้องนักเรียนสองห้องไว้เป็นห้องเดียวกัน สอนรวมห้องเรียนสองห้องเป็นห้องเดียวบ้าง บางโรงเรียนมีครูแค่หนึ่งคนสอนเด็กทั้งโรงเรียน ครูหนึ่งคนสอนนักเรียนสองร้อยห้าสิบคน มีครูอิสลามศึกษาแค่คนเดียว สอนนักเรียนทั้งโรงเรียน บางโรงเรียนรวมห้องนักเรียนสองห้องไว้เป็นห้องเดียวกัน สอนรวมสองห้องรวมเป็นห้องเดียวกัน และบางห้องมีนักเรียนรวมกัน 55 – 60 คนและลดคาบสอนต่อห้องจาก 2 คาบ เป็น 1 คาบต่อสัปดาห์ และมีปัญหา ไม่มีศึกษานิเทศก์อิสลามศึกษามาดูแลการจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนอิสลามศึกษา และจัดทำเอกสารหลักสูตรกันเองขาดการนิเทศ ไม่มีศึกษานิเทศก์ของอิสลามศึกษามาดูแลโดยตรง แต่มีศึกษานิเทศก์วิชาสังคมศึกษามาดูแลแทน

2. ด้านการบริหารหลักสูตร พบว่าครูส่วนใหญ่เห็นว่า มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดหาหลักสูตร แผนการสอน คู่มือครู และเอกสารอื่นๆที่เกี่ยวข้อง มีความรู้ความเข้าใจกับการวางแผนการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาที่ใช้ในปัจจุบันเป็นอย่างดี มีการประชุมและวางแผนการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา มีการเข้ารับการอบรมครูเพื่อจัดทำหลักสูตรและแผนการเรียนรู้อิสลามศึกษา โรงเรียนมีการกำกับ ดูแล ให้ครูอิสลามศึกษาจัดทำแผนการสอน มีการจัดทำแผนการสอนตามแนวการใช้หลักสูตรในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนมีการส่งเสริมให้ครูและนักเรียนมีการปฏิบัติศาสนกิจตามหลักศาสนาอิสลามส่วนใหญ่มีการส่งเสริมให้ครูและนักเรียน มีการปฏิบัติศาสนกิจตามหลักศาสนาอิสลามเป็นอย่างดีมีอาคารและห้องละหมาดทุกโรงเรียน มีการจัดคาบสำหรับปฏิบัติศาสนกิจทั้งในเวลาละหมาดซุฮ์รีและละหมาดวันศุกร์ มีการจัดโครงการและกิจกรรม

ทางศาสนา ยกเว้นบางโรงเรียนที่ออกไปละหมาดวันศุกร์ไม่ได้เพราะมัศยิดอยู่ไกล และออกไปละหมาดวันศุกร์ได้แต่โรงเรียนไม่ได้จัดคาบพักสำหรับละหมาดที่พอเพียงให้กับนักเรียน โรงเรียนมีการจัดการสอนให้สอดคล้องกับโครงสร้างของหลักสูตร ส่วนใหญ่โรงเรียนจัดการเรียนตามโครงสร้างของหลักสูตร คือ เรียน 2 คาบต่อสัปดาห์ แต่มีบางโรงเรียนที่จัดการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นแค่หนึ่งคาบ ทั้งๆที่โครงสร้างหลักสูตรเรียนสองคาบต่อสัปดาห์ จัดคาบเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สองคาบบ้างหนึ่งคาบบ้างและ จัดคาบเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สองคาบบ้าง หนึ่งคาบบ้าง และในด้านหลักสูตรอิสลามศึกษาพุทธศักราช 2551 มีความเหมาะสมกับผู้เรียน มีปัญหาคือมีเนื้อหามากเกินไป คือเนื้อหาที่เด็กเรียนมีเนื้อหามากเกินไป สอนไม่ทันกับเวลาเรียนวิชาอัลกุรอานมีเนื้อหาของซูเราะห์ที่มีจำนวนโองการมาก ยาวๆ ไม่สอดคล้องกับพื้นฐานของเด็ก บางหน่วยการเรียนรู้อาจดูยากไปสำหรับแต่ละระดับชั้นเมื่อเทียบกับนักเรียนแต่ละท้องที่ เนื้อหาหลักสูตรตั้งมาตรฐานการเรียนสูงเกินไป ไม่สอดคล้องกับพื้นฐานของเด็ก โรงเรียนสามัญ แต่เหมาะกับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

3. ด้านการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร พบว่าครูส่วนใหญ่ มีการจัดทำแผนการสอนวิชาอิสลามศึกษาครบทุกสาระวิชา ส่วนใหญ่จะทำแผนการสอนแค่คนละ 1 รายวิชา แต่ก็มีปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ เนื้อหาความสามารถของผู้เรียน ความถนัดของผู้เรียน และสอดคล้องกับหลักสูตรพบว่า ครูสอนไม่ทันตามเนื้อหาหลักสูตรและไม่โยงยึดกับหลักสูตร สอนตามความเคยชิน สอนบางเนื้อหาเท่านั้น ไม่ได้สอนครบทุกเนื้อหาเพราะเด็กไม่มีพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ ไม่ได้เรียนวิชาพื้นฐานทางศาสนามาเลยและครูสอนไม่ทันตามหลักสูตรเพราะโรงเรียนกำหนดให้เรียนแค่หนึ่งคาบต่อสัปดาห์ แต่ตามโครงสร้างหลักสูตรกำหนดให้เรียนสองคาบต่อสัปดาห์ และมีการปรับเนื้อหาของหลักสูตรให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียนและสอดคล้องกับพื้นฐานของเด็ก สอนตามหลักสูตรทุกอย่างไม่ได้ แต่สอนเน้นหลักการพื้นฐานให้เด็กนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน มีการส่งเสริมให้นักเรียนปฏิบัติศาสนกิจตามหลักศาสนาอิสลามแต่ก็มีปัญหาบ้างในแง่ของทัศนคติของนักเรียนไม่ชอบเรียนวิชาศาสนาและผู้ปกครองไม่ปฏิบัติศาสนกิจให้เป็นแบบอย่างแก่นักเรียน มีการออกแบบวิธีวัดและประเมินผลหลากหลายเหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมมีการสอบทั้งความรู้และปฏิบัติ และการท่อง จำ มีการวัดและประเมินผลสอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียนและครอบคลุมทั้งด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและใช้รูปแบบ /เทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย พบว่าครูมีการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้ร่วมกัน ฝึกฝนให้รู้จักการใช้เทคนิคและวิธีการแก้ปัญหาด้วยตนเอง มีอิสระและมีความรับผิดชอบ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และใช้รูปแบบและเทคนิควิธีการสอน

ที่หลากหลาย และมีการจัดโครงการสร้างเสริมคุณธรรมและจริยธรรมและ กิจกรรมวันสำคัญทาง ศาสนาเพื่อให้นักเรียนมีความรู้คู่คุณธรรม ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์ มีการจัดประสบการณ์โดยมีกระบวนการที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองรู้จัก คิดค้น สร้าง และลงมือปฏิบัติจริง เพื่อได้ค้นหาคำตอบด้วยตนเอง สรุปความคิด ความรู้ด้วยตนเอง มี การบูรณาการทำโครงการ ศึกษาจากแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการส่งเสริมให้นักเรียน ปฏิบัติศาสนกิจ คือละหมาดตอนเที่ยงและละหมาดวันศุกร์ มีกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา กิจกรรมละศีลอดสัมพันธ์ มีการจัดชั้นเรียนและบรรยากาศของห้องเรียนสอดคล้องกับบรรยากาศ อิสลามมีการจัดบอร์ดการเรียนรู้ ตกแต่งห้องให้สวยงาม มีห้องเรียนอิสลามโดยเฉพาะ มีคู่มือหนังสือ สำหรับศึกษาค้นคว้า และเป็นห้องเรียน ไอซีที มีอุปกรณ์พร้อม และมีห้องละหมาด มีอุปกรณ์การ เรียนการสอนครบ ด้านการสอนซ่อมเสริมวิชาอิสลามศึกษาแก่ผู้เรียน ส่วนใหญ่แล้วไม่ค่อยมีการ สอนซ่อมเสริม เพราะไม่มีเวลาว่าง และมีคาบสอนเต็ม แต่ก็มีบ้างที่สอนเสริมให้นักเรียนในคาบ เรียนชุมนุม คาบพักเที่ยงและเวลาหลังจากละหมาดเสร็จ มีการสอนซ่อมเสริมวิชาอิสลามศึกษาแก่ ผู้เรียนในบางหน่วยที่นักเรียนยังเรียนอ่อนและมีความสนใจที่จะเรียนรู้เพิ่มเติม สอนการละหมาดแก่ นักเรียนที่ละหมาดไม่เป็น

4. ด้านการนิเทศติดตามผลและสนับสนุนส่งเสริมการใช้หลักสูตร พบว่าครูส่วนใหญ่บอกว่าโรงเรียนมีการติดตามและการประเมินผลการนำหลักสูตรไปใช้ในการเรียนการสอน มีการติดตามและการประเมินผลการนำหลักสูตรไปใช้ในการเรียนการสอน ผ่านการประชุมหมวด วิชา ติดตามการเรียนการสอน มีการ โค้ชซึ่ง ส่งแผนการเรียนรู้ ตามนโยบายโรงเรียน การอบรม สัมมนาเพื่อเพิ่มพูนให้มีความรู้ และประสบการณ์ในวิชาอิสลามศึกษา ส่วนใหญ่จะได้รับการอบรม สัมมนาเพื่อเพิ่มพูนให้มีความรู้และประสบการณ์ในวิชาอิสลามศึกษาและเป็นส่วนน้อยที่ได้รับการ อบรมสัมมนาน้อย และครูอยากให้มีการอบรมสัมมนาบ่อยๆ ได้รับการนิเทศภายใน ดูแลการปฏิบัติ งานให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดส่วนใหญ่จะได้รับการนิเทศภายใน โดยผ่านหมวดวิชา มี โครงการ โค้ชซึ่งในหมวดวิชาและขาดการนิเทศโดยศึกษานิเทศก์ ครูมีความต้องการการดูแลจาก ศึกษานิเทศก์ อยากให้มีศึกษานิเทศก์อิสลามศึกษาในระดับมัธยมศึกษาและไม่มีหน่วยงานรับผิดชอบชัดเจน โดยอยากให้ศึกษานิเทศก์ มาดูแลติดตามการเรียนการสอนให้ประจักษ์ชัด มีการศึกษา ทำวิจัยเพื่อพัฒนาการจัด เรียนรู้ ส่วนใหญ่ไม่มีการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดเรียนรู้แต่มีการบันทึก หลังสอนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ได้รับการเสริมแรงและให้ขวัญกำลังใจ ส่วนใหญ่จะได้รับการเสริมแรงและให้ขวัญกำลังใจดี ได้รับการเลื่อนขั้นพิเศษในการปฏิบัติการสอนและส่วนน้อยที่ไม่ได้รับการเสริมแรงและให้ขวัญกำลังใจ มีการพัฒนาหลักสูตรอิสลามศึกษาให้สอดคล้องกับ ความต้องการของท้องถิ่นและชุมชนในวิชาอัล - กุรอานคือเพิ่มการท่องจำเพื่อใช้ในการชีวิตประจำวัน

และให้สอดคล้องกับพื้นฐานของเด็ก และให้สอดคล้องกับ ชุมชนในเวลามีคนเสียชีวิตคือการท่องเที่ยว สุเราะห์ยาสิน การละหมาดศพ และการละหมาดห้าเวลาเป็นการนำผลการประเมินการเรียนรู้มาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยการมีการนำผลการประเมินการเรียนรู้มาวิเคราะห์สภาพจริงของนักเรียน แล้วสอนความรู้เพิ่มเติม พร้อมขอให้ผู้ปกครองดูแล การทำกิจกรรมทางศาสนาของนักเรียนและใช้ในการพัฒนา การจัดการเรียนรู้ของนักเรียนในครั้งต่อไป มีการนำผลการประเมินการเรียนรู้มาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนในครั้งต่อไปและรุ่นต่อไปและยังขาดการประเมินผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนทุกระดับชั้น โดยหน่วยงานภายนอก

2. แนวทางการแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาพุทธศักราช 2551

ข้อเสนอแนะในด้านต่างๆที่เกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาพุทธศักราช 2551 จากผู้ให้สัมภาษณ์ เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงหลักสูตรต่อไป

1. ด้านเตรียมความพร้อมหลักสูตร

1.1 มีปัญหาเรื่องขาดแคลนครู มีครูไม่พอเพียง สถานศึกษาควรสรรหาบุคลากรให้พอเพียงกับจำนวนนักเรียนและจัดห้องเรียนและจำนวนนักเรียนให้มีความเหมาะสม

1.2 เนื้อหาของหลักสูตรแกนกลางยากไป ควรปรับลดเนื้อหาใช้สอนตามพื้นฐานของนักเรียน

1.3 ควรให้มีศึกษานิเทศก์อิสลามศึกษามาดูแลหลักสูตรการเรียนการสอนอิสลามศึกษาโดยตรง

2. ด้านการบริหารและจัดการหลักสูตร

2.1 ควรนำเอาหลักสูตรมาใช้จริงและแต่ละ โรงเรียนควรมีตัวหลักสูตร หยิบใช้ได้ง่ายและสะดวก

2.2 เนื้อหาหลักสูตรไม่ควรกำหนดมาตรฐานการเรียนสูงเกินไป ควรให้สอดคล้องกับพื้นฐานของนักเรียน โรงเรียนสามัญ

2.3 โรงเรียนควรจัดตารางเรียนตามโครงสร้างของหลักสูตร คือ เรียน 2 คาบต่อสัปดาห์ มีบางโรงเรียนที่จัดตารางเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นแค่หนึ่งคาบที่ โครงสร้างหลักสูตรเรียนสองคาบต่อสัปดาห์ จัดคาบเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสองคาบบ้างหนึ่งคาบบ้างและจัดคาบเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสองคาบบ้างหนึ่งคาบบ้าง

3. ด้านการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร

3.1 ปรับลดหลักสูตรแกนกลางในวิชาอัลกุรอานให้มีความง่าย เรียนสุเราะหฺที่สั้นๆ มีจำนวน โองการน้อย ให้สอดคล้องกับพื้นฐานของเด็กนักเรียน

3.2 สร้างทัศนคติของนักเรียนให้ชอบเรียนวิชาศาสนาและประสานผู้ปกครองให้ส่งเสริมและปฏิบัติศาสนกิจให้เป็นแบบอย่างแก่นักเรียน

3.3 ครูควรสอนให้ทันตามเนื้อหาหลักสูตรและโยงยึดกับหลักสูตร ไม่ควรสอนตาม ความเคยชิน โดยปรับเนื้อหาของหลักสูตรให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียนและสอดคล้องกับพื้นฐานของเด็ก ปรับหน่วยการเรียนรู้ให้ง่ายในแต่ละระดับชั้นและท้องถิ่น อย่าให้มีความยากต่อเด็กที่มีพื้นฐานทางศาสนาน้อย

3.4 ควรปรับปรุงหลักสูตรใหม่ให้สอดคล้องกับ พื้นฐานของเด็ก สอนตามหลักสูตรทุกเรื่องไม่ได้ แต่สอนเน้นหลักการพื้นฐานให้เด็กปฏิบัติได้จริง นำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน และยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง

4. ด้านการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร

4.1 ควรมีการนิเทศอิสลามศึกษา ให้มีศึกษานิเทศก์ ให้มีการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องมาดูแลติดตามการเรียนการสอนเพื่อให้มีผลต่อการพัฒนาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาของนักเรียนครู

4.2 ควรมีศึกษานิเทศก์อิสลามศึกษาในระดับมัธยมศึกษาอิสลามศึกษา

4.3 ควรมีหน่วยงานรับผิดชอบชัดเจนในการนิเทศ อิสลามศึกษาในระดับมัธยมศึกษา

4.4 จัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนทุกระดับชั้นโดยหน่วยงานภายนอกและประเมินผลการใช้หลักสูตรทุกระดับ

3. แนวทางการแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาพุทธศักราช 2551 จากผู้เชี่ยวชาญด้านอิสลามศึกษา

ข้อเสนอแนะในด้านต่าง ๆ จาก ผู้เชี่ยวชาญด้านอิสลามศึกษาที่เกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาพุทธศักราช 2551 ในประเด็นต่อไปนี้คือ

1. ด้านเตรียมความพร้อมหลักสูตร

1.1 ปัญหาการขาดแคลนครู มีครูไม่พอเพียง คือการจัดห้องเรียนของ โรงเรียนจำนวน นักเรียน และจำนวนครูไม่เหมาะสมและพอเพียงบาง โรงเรียนมีครูแค่หนึ่งคนสอนเด็กทั้งโรงเรียน ครูหนึ่งคนสอนนักเรียนสองร้อยห้าสิบคน มีครูอิสลามศึกษาแค่คนเดียว สอนนักเรียนทั้งโรงเรียน บางโรงเรียนรวมห้องนักเรียนสองห้องไว้เป็นห้องเดียวกัน สอนรวมสองห้องรวมเป็นห้องเดียวกันและบางห้องมีนักเรียนรวมกัน 55 - 60 คนและลดคาบสอนต่อห้องจาก 2 คาบเป็น 1 คาบต่อสัปดาห์ ผู้เชี่ยวชาญด้านอิสลามศึกษา เห็นว่าควรแก้ปัญหาโดยไม่เห็นด้วยในการสอนรวมนักเรียนสองห้องมาอยู่ในห้องเดียวกัน การรวมนักเรียนสองห้องเข้าด้วยกันเป็นการไม่เหมาะสม จำนวนนักเรียนที่ดีไม่ควรเกิน 25 คนต่อห้อง ทำให้มีผลกระทบต่อครู การแก้ปัญหาคือโรงเรียนควรขออัตรากำลังมาให้ได้หรือจัดจ้างครูให้สอนตามความเหมาะสมกับจำนวนนักเรียน ไม่ใช่แก้ปัญหาด้วยการรวมห้องสอน ผู้บริหารควรเร่งรีบแก้ปัญหา ไม่ใช่โยนภาระไปให้กับครู ผู้บริหารต้องดูแลเพื่อประสิทธิภาพของการเรียนการสอนมีหน้าที่จัดการบริหารให้มีการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษาและหากจะรวมจริงๆก็ไม่สมควรสอนแบบบรรยาย ครูควรปรับวิธีสอน ให้นักเรียนลงมือปฏิบัติจริง ให้ใช้ชีวิตวิทยากับนักเรียนเยอะๆ และครูควรปรับปรุงความรู้ของตนเองให้ทันสมัยและมีเทคนิคการสอนที่หลากหลาย

1.2 ปัญหาการทำหลักสูตรแต่ไม่มีศึกษานิเทศก์อิสลามศึกษามาดูแลหลักสูตรการเรียนการสอนอิสลามศึกษาโดยตรง และจัดทำเอกสารหลักสูตรกันเองขาดการนิเทศ ผู้เชี่ยวชาญด้านอิสลามศึกษา เห็นว่าควรแก้ปัญหาโดยมีแนวทางคือครูต้องรวมกลุ่มครูด้วยกันมาร่วมกันนิเทศระหว่างโรงเรียนเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และดูแลหลักสูตรซึ่งกันและกัน ช่วยกันดูแลปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรและจัดทำเอกสารการเรียนการสอนและควร มีหน่วยงานเช่นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจัดให้มีศึกษานิเทศก์มาดูแล อย่าปล่อยให้ครูทำหลักสูตรกันเองและศึกษานิเทศก์อิสลามศึกษาต้องมีบทบาทในการดูแล บริหารหลักสูตร ดูแลในขั้นตอนปฏิบัติ เร่งรัดและให้สำเร็จและติดตามผล

2. ด้านการบริหารและจัดการหลักสูตร

2.1 ครูเห็นว่าเนื้อหาหลักสูตรอิสลามศึกษาพุทธศักราช 2551 กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้อิสลามศึกษาและสาระการเรียนรู้สูงเกินไป ควรให้สอดคล้องกับพื้นฐานของนักเรียนโรงเรียนสามัญ ผู้เชี่ยวชาญด้านอิสลามศึกษา เห็นว่าควรแก้ปัญหาโดยมีแนวทางคือ หลักสูตรที่ใช้ในโรงเรียนมัธยม เนื้อหาไม่เหมาะสมอยู่แล้ว มีจุดเน้นเรื่องเนื้อหา ถึงแม้ว่าเด็กจะไม่มีพื้นฐานทางศาสนา ก็ปรับลดเนื้อหาไม่ได้ ต้องเรียนให้ครบตามหลักสูตร หากมีนักเรียนเรียนไม่ทันเพื่อนจริงๆครูต้องสอน

ตัวเนื้อหา สอนพิเศษ ให้นักเรียนมีความรู้ครบตามหลัก สูตรและครูควรพยายามสอนทุกอย่าง อย่าสอนเฉพาะเรื่อง ให้นักเรียนได้รับความรู้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ครูสามารถสอนคนให้มากกว่าเนื้อหาได้ ครูอย่าสอนหนังสือมากเกินไป เน้นสอนคนคิดและให้มากกว่า อย่าเน้นวัดผล เน้นสอนคน ปรับหลักสูตรให้เข้ากับตัวเด็ก สอนให้เป็นคนดี และเรียนตามศักยภาพ แต่หากมีปัญหาจริงๆก็ปรับปรุงหลักสูตร

2.2 โรงเรียนจัดตารางเรียนตามโครงสร้างของหลักสูตร คือ เรียน 2 คาบต่อสัปดาห์ มีบางโรงเรียนที่จัดตารางเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นแค่หนึ่งคาบ หนึ่งที่โครงสร้างหลักสูตรเรียนสองคาบต่อสัปดาห์ จัดคาบเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สองคาบบ้างหนึ่งคาบบ้าง และ จัดคาบเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สองคาบบ้างหนึ่งคาบบ้าง ผู้เชี่ยวชาญ ด้านอิสลามศึกษา เห็นว่าควรแก้ปัญหาคือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แนวการจัดโครงสร้างการเรียนมาแล้ว 2 คาบ ต่อสัปดาห์ดังนั้น โรงเรียนต้องเปิดสอน 2 คาบต่อสัปดาห์ ให้กับนักเรียน นักเรียนถึงจะเรียนจบตามหลักสูตร ตามมาตรฐานตัวชี้วัดของหลักสูตร ไม่สมควรตัดทอนเนื้อหา และเวลาเรียนตามหลักสูตร ควรสอนให้ครบตามหลักสูตรนักเรียนต้องได้รับเนื้อหา วัตถุประสงค์ของหลักสูตรครบถ้วน บรรลุเป้าประสงค์ของหลักสูตรและศึกษานิเทศก์อิสลามศึกษาต้องมีบทบาทในการพูดคุยกับผู้บริหารให้เข้าใจและปฏิบัติ หากจำเป็นต้องลดคาบสอนให้เหลือ 1 คาบต่อสัปดาห์ ตามจุดเน้นของสถานศึกษาจริงๆ ก็แนะนำให้จัดตารางเรียนแบบบล็อกแทน ตารางสอนเดิม นักเรียนจะได้ใช้เวลามากขึ้นในการศึกษานอกห้องเรียน ฝึกประสบการณ์การเรียนรู้นอกคาบเรียน ครูควรสอนให้น้อย แต่จัดกิจกรรมนอกห้องเรียนให้มาก การเรียนในห้องเรียน คือข้อตกลงในการเรียนนอกห้องเรียน ศึกษานอกห้องเรียนให้มากขึ้น ปฏิบัตินอกห้องเรียนให้มาก ให้นักเรียนเรียนรู้ นอกห้องเรียนและเรียนรู้ด้วยตนเองให้มาก ใช้กิจกรรมโครงงาน หรือการจัดแบ่งสาระเรียนรู้ มอบหมายให้นักเรียนศึกษาค้นคว้า มานำเสนอในห้องเรียน ครูจัดกิจกรรมเยอะๆให้กับนักเรียน ควรพัฒนาเทคนิคการสอนให้ละเอียดเน้นสอนบรรยาย

3. ด้านการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร

ครูสอนไปแล้วพบว่าควรปรับปรุงหลักสูตรใหม่ให้สอดคล้องกับ พื้นฐานของเด็ก สอนตามหลักสูตรทุกอย่างไม่ได้สอนบางเฉพาะเนื้อหาเท่านั้น บางวิชาไม่จำเป็นก็ไม่ต้องสอน แต่สอนเน้นหลักการพื้นฐานให้เด็กนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ปรับลดหลักสูตรแกนกลางใน วิชา อัลกุรอานให้มีความง่าย เรียนสุเราะห์ที่สั้นๆ มีจำนวนโองการน้อย ให้สอดคล้องกับพื้นฐานของเด็กนักเรียน โดยปรับเนื้อหาของหลักสูตรให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียนและสอดคล้องกับพื้นฐานของเด็ก ปรับหน่วยการเรียนรู้ให้ง่ายในแต่ละระดับชั้นและห้องที่ อย่าให้มีความยากต่อเด็กที่มี

พื้นฐานทางศาสนาน้อย ผู้เชี่ยวชาญด้านอิสลามศึกษา เห็นว่าควรแก้ปัญหาคือครูผู้สอนควรบริหาร การสอนตามหลักสูตรให้ครบ ให้นักเรียนได้เรียนรู้ให้ครบวงจร สอนให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของ เด็ก เพราะอิสลามเป็นวิถีชีวิตที่ต้องให้นักเรียนเรียนรู้ให้ครบทุกเรื่องทั้งอากีดะฮ์ ฟิกฮ์ เศรษฐศาสตร์ กฎหมาย ประวัติศาสตร์ ครอบครัวยุทธศาสตร์ ไม่สมควรตัดทอนหลักสูตร สอนเนื้อหาให้ครบตาม หลักสูตร เด็กต้องได้รับเนื้อหาให้ครบตามเป้าประสงค์ของหลักสูตร วัตถุประสงค์ของหลักสูตร ครบถ้วน บรรลุเป้าประสงค์ของหลักสูตร หากลดคาบลดเนื้อหาจะส่งผลกระทบต่อตัวเด็กในการ เรียนรู้และครูควรปรับพื้นฐานของนักเรียนให้สามารถเรียนตามหลักสูตรได้เป็นเรื่องสำคัญกว่าการ ไปปรับตัดทอนเนื้อหาของหลักสูตร ส่วนวิชาอัลกุรอานหากว่าเด็กไม่มีพื้นฐานจริง ๆ ก็อนุญาตให้ ปรับลดสูเราะห์ที่ยากๆมาเป็นสูเราะห์ที่ง่าย ๆ ได้เพื่อให้สอดคล้องกับพื้นฐานของเด็ก ปรับเนื้อหา หลักสูตรได้ ให้เหมาะสมกับพื้นฐานของเด็ก ครูสามารถปรับแก้หลักสูตรรายแผน ปรับเนื้อหาเข้า กับตัวเด็ก ไม่จำเป็นต้องเรียนครบทุกสาระ แต่ทำอย่างไรให้สอนคนให้ เป็นคนดี ตามศักยภาพ ให้ เหมาะสมกับคน เน้นการสอนคน อย่าสอนหนังสือและอย่าเน้นวัดผล อย่าสอนแบบการลงทุนที่สูญ เปล่า ลงทุนแล้วให้ได้กลับมาบ้าง เหมือนกับวิชาอัลกุรอานสอนแล้วสมควรให้เด็กได้อัลกุรอานบ้าง ก็ยังดี ดีกว่าไม่ได้อะไรเลย และวิชาอิสลามศึกษาอย่าลืมว่าเป็นการ สอนเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ไม่ใช่เน้นสอนให้เด็กเป็นอูลาม่าหรือนักปราชญ์ และครูต้องสอนเนื้อหา สอนพิเศษ ให้นักเรียนที่ไม่มีพื้นฐานทางศาสนาให้มีความรู้ครบตามหลักสูตรให้เข้าใจในเนื้อหา และปฏิบัติได้

4. ด้านการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร

4.1 ปัญหาไม่มีศึกษานิเทศก์อิสลามศึกษาในระดับมัธยมศึกษาไม่มีการนิเทศ อิสลามศึกษา ขาดการดูแลติดตามการเรียนการสอนเพื่อให้มีผลต่อการพัฒนาการเรียนการสอน อิสลามศึกษาของนักเรียนครู และไม่มีหน่วยงานรับผิดชอบชัดเจนในการนิเทศอิสลามศึกษาใน ระดับมัธยมศึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้าน อิสลามศึกษา เห็นว่าควรแก้ปัญหาคือ ควรมีการจัดประชุม สัมมนาผู้บริหารโรงเรียนเชิญผู้บริหารมารับฟังปัญหา ให้ความรู้แนวคิด นำเสนอปัญหาต่อผู้บริหาร ระดับสูงให้แก่ปัญหา และมาร่วมขับเคลื่อนการนิเทศ หรือให้มีศึกษานิเทศก์ หากผู้บริหารเห็นด้วย หรือขับเคลื่อนก็จะสามารถแก้ ปัญหาขาดศึกษานิเทศก์ได้และ เสนอให้มีหน่วยงานและเป็น หน่วยงานที่เป็นกิจลักษณะและมีงบประมาณพร้อม ในระดับกระทรวง หรือ สพฐ หรือ สพม รับผิดชอบดูแลอิสลามศึกษาทั่วประเทศและ ดูแลทั้งระบบ และมีศูนย์อิสลามศึกษาของระดับ มัธยมศึกษามาดูแลเรื่องอิสลามศึกษาทั้งจังหวัด หน่วยงานคณะกรรมการศูนย์ ให้มีการจัดตั้งคณะนิเทศ กันเองโดยการรวมครูอิสลามศึกษาทุกโรงเรียนมาเป็นคณะกรรมการ หรือคณะทำงานร่วมกัน ทำ เป็นนิเทศเครือข่ายนิเทศกันเอง เพราะครูเป็นผู้รู้ปัญหาและรู้ว่าจะสามารถพัฒนาได้อย่างไร ช่วยกัน ดูแล แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เติมเต็มซึ่งกันและกัน

4.2 ปัญหาหลักสูตรขาดการดูแลตั้งแต่ขั้นตอนในการร่าง นำมาใช้ และประเมินผล การใช้และขาดการประเมินผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนทุกระดับชั้นเมื่อเรียนถึงขั้นสูงสุด คือ มัธยมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 6 โดยหน่วยงานภายนอก ผู้เชี่ยวชาญด้านอิสลามศึกษา เห็นว่าควรแก้ปัญหาคือจำเป็น ให้มีหน่วยงานรับผิดชอบ ควรให้มีการวัดผลประจำปีเมื่อเรียนจบหลักสูตรชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 6 ทั้งในด้านปฏิบัติศาสนกิจ การนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน การปลูกฝัง คุณธรรมจริยธรรม การวัดผลผลสัมฤทธิ์ให้คณะครูร่วมกันจัดทำข้อสอบ ร่วมกันจัดสอบกันเอง และครูควรรวมตัวกันพบปะ และเชิญผู้บริหารมารับฟังปัญหา ให้ความรู้แนวคิด นำเสนอปัญหาต่อ ผู้บริหารระดับสูงให้แก้ปัญหา ความต้องการในการพัฒนาการประเมินผลของครู

5.2 การอภิปรายผล

จากผลการวิจัย เรื่องปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาพุทธศักราช 2551 ของ โรงเรียน 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝันจังหวัดสตูล ในด้านการเตรียมความพร้อมหลักสูตร ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรและด้านการนิเทศติดตามผลและสนับสนุนส่งเสริมการใช้หลักสูตร มีประเด็นปัญหาที่ควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. ด้านเตรียมความพร้อมหลักสูตร

พบว่าสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาพุทธศักราช 2551 ของ โรงเรียน 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝันจังหวัดสตูล ในด้านการเตรียมความพร้อมหลักสูตร พบว่าครู ส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรอิสลามศึกษาพุทธศักราช 2551 ที่ใช้ในปัจจุบันเป็นอย่างดีได้รับการอบรมชี้แจงเพื่อวางแผนการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาพุทธศักราช 2551 ที่ใช้ใน ปัจจุบันเป็นอย่างดีมีการศึกษาคู่มือครูและเอกสารที่เกี่ยวข้องและจัดทำเอกสารประกอบหลักสูตร อิสลามศึกษาเป็นอย่างดีทั้งจากคู่มือหลักสูตรแกนกลางและเนื้อหาใน อินเทอร์เน็ต มีการจัดทำ เอกสารหลักสูตรหนังสือเรียนประกอบการเรียนและศึกษาค้นคว้า ส่วนใหญ่จะใช้คู่มือหลักสูตร และหนังสือจากกระทรวงศึกษาธิการเช่น ใช้หนังสืออิสลามศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ คู่มือ การใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. 2551 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 มีการจัดทำเอกสาร หลักสูตรสถานศึกษาและ มีการจัดทำเอกสารประกอบการสอนตามหน่วยการ เรียนรู้ เป็นการสอดคล้องกับหลักคำสอนของอิสลามที่ระบุว่า ความรอบรู้เชี่ยวชาญในกิจการงาน นับเป็นสิ่งสำคัญอันเป็นทักษะที่ต้องมีอยู่ในมุสลิมทุกคน และเป็นแบบอย่างจากท่านเราะซูล ﷺ ที่มีบทบาทสำคัญต่อความเจริญและความก้าวหน้าของแต่ละองค์การ ซึ่งจะต้องมีการตระเตรียม ผู้ปฏิบัติงานที่มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายไว้ในเรื่องนี้ท่านเร าะซูล ﷺ นับเป็นบุคคลแรกที่แบกความรับผิดชอบในการจัดเตรียมบุคคลที่มีความเหมาะสมเพื่อเข้าไป

ทำหน้าที่ในตำแหน่งต่างๆ ของรัฐอิสลาม ท่านเราะซูล ﷺ ได้ฝึกอุลามาฮะฮ์ (ปราชญ์) ทางด้านวิชาอิสลามก่อนที่จะส่งตัวไปปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ต่าง ๆ ที่อยู่ภายใต้การปกครองของรัฐ อิสลามอิสลามได้กำหนดให้ความรู้เป็นจุดเริ่มต้นเพื่อให้ได้มาซึ่งความสามารถต่างๆ ไม่ว่าจะอยู่ในรูปของสติปัญญาหรือพลังกำลังทางร่างกาย ดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสไว้ในอัลกุรอานว่า

﴿ وَقُلْ رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا ۝﴾

ความว่า " และจงกล่าวเถิด ข้าแต่พระเจ้าของข้าพระองค์ขอพระองค์ทรงโปรดเพิ่มพูนความรู้แก่ข้าพระองค์ด้วย (ให้เพิ่มความรู้ที่เป็นประโยชน์) " (ตอฮา :114)

การเพิ่มพูนความรู้แก่ตนเองนั้น ทั้งความรู้ ที่เกี่ยวเนื่องกับการทำอิบาดะฮ์ หรือศาสตร์ที่เป็นความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง การเรียกร้องให้มีการศึกษา ค้นคว้าในระดับปัจเจกชนมุสลิมมีเป้าหมายเพื่อให้ความรู้ที่มีความสมบูรณ์ในทุกสาขาวิชา ไม่ว่าจะเป็นวิจาการทางโลกและทางธรรม กระทั่งความรู้จะนำพามุสยี้ให้รู้จักพระเจ้าและศาสนทูตของพระองค์ จนทำให้เขาสามารถสนองความรับผิดชอบในโลกนี้ด้วยความรู้ที่เขาได้ศึกษาเรียนรู้มาและการเตรียมความพร้อมสำหรับการพัฒนาตนเองเพื่อให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

สอดคล้องกับ รุ่งนภา นุตรวงศ์ (2553 : 7) งานวิจัยการนำร่องการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 พบว่าผลจากการสำรวจความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์และบุคลากรในโรงเรียนต้นแบบ พบว่าส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จากการอบรมมากที่สุด รองลงมาคือจากเอกสาร/ เว็บไซต์ที่ส่วนกลางจัดทำขึ้น ผลการวิจัยที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะว่า ครูอิสลามศึกษามีการตื่นตัว รับข้อมูลข่าวสาร มีการศึกษาข้อมูลการจัดทำหลักสูตรได้ดี และโรงเรียนมีการจัดอบรมครูและมีแหล่งข้อมูลและไอซีที บริการทำให้ง่ายในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารในการจัดทำหลักสูตร ไม่ต้องเข้าห้องสมุดค้นคว้าหรือตามหาหนังสือจากแหล่งความรู้ต่างๆ

สอดคล้องกับ ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2545 : 42) กล่าวว่า การประเมินหลักสูตร เพื่อให้ครูปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรด้านการเตรียมความพร้อมได้แก่การประชาสัมพันธ์หลักสูตร การประสานกับหน่วยงานภายนอก การเตรียมความพร้อมของบุคลากร ซึ่งแจ้งให้ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษามีความรู้ความ เข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรจัดให้ครูศึกษาด้วยตนเอง การจัดระบบบริหารงาน จัดแบ่งสายงานชัดเจน จัดอำนวยการความสะดวกด้านต่างๆ จัดเตรียมสื่อ วัสดุ อุปกรณ์และเอกสารต่างๆอย่างพอเพียงสอดคล้องกับความต้องการ ครูและผู้บริหารมีความ

มั่นใจในความพร้อมของโรงเรียนต่อการใช้หลักสูตรที่มีการจัดระบบข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับข้อมูลนักเรียน สภาพความเป็นอยู่ ทรัพยากร อาชีพ ความถนัด ความสนใจ

ส่วนปัญหาที่พบในด้านเตรียมความพร้อมหลักสูตร พบว่า มีปัญหาการขาดแคลนครู มีครูไม่พอเพียง คือการจัดห้องเรียนของ โรงเรียน จำนวนนักเรียน และจำนวนครูไม่เหมาะสม และพอเพียงบางโรงเรียนมีครูแค่หนึ่งคนสอนเด็กทั้งโรงเรียน ครูหนึ่งคนสอนนักเรียนสองร้อยห้าสิบคน มีครูอิสลามศึกษาแค่คนเดียว สอนนักเรียนทั้งโรงเรียน บางโรงเรียนรวมห้องนักเรียนสองห้องไว้เป็นห้องเดียวกัน สอนรวมสองห้องรวมเป็นห้องเดียวกันและบางห้องมีนักเรียนรวมกัน 55 - 60 คนและลดคาบสอนต่อห้องจาก 2 คาบเป็น 1 คาบต่อสัปดาห์ ผลการวิจัยที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะว่าผู้บริหารและโรงเรียนอาจไม่ให้ความสำคัญกับวิชาศาสนาเพราะเป็นวิชาเพิ่มเติมไม่ใช่วิชาพื้นฐานหรือวิชาหลัก ดังที่อริย์ ดาเอ็น (2556) กล่าวว่า การรวมนักเรียนสองห้องเข้าด้วยกันเป็นการไม่เหมาะสม จำนวนนักเรียนที่ดีไม่ควรเกิน 25 คนต่อห้อง หากจะรวมจริงๆก็ไม่สมควรสอนแบบบรรยาย ครูควรปรับวิธีสอน ให้นักเรียนลงมือปฏิบัติจริง อยากให้ใช้จิตวิทยากับนักเรียนเยอะๆ และครูควรปรับปรุงความรู้ของตนเองให้ทันสมัยและมีเทคนิคการสอนที่หลากหลาย และจะเห็นว่าการรวมนักเรียนสองห้องเข้าด้วยกันเป็นการไม่เหมาะสม จำนวนนักเรียนที่ดีไม่ควรเกิน 25 คนต่อห้อง ทำให้มีผลกระทบต่อครู โรงเรียนควรขออัตรากำลังมาให้ได้หรือจัดจ้างครูให้สอนตามความเหมาะสมกับจำนวนนักเรียน ใ มัไซ่แก้ปัญหาด้วยการรวมห้องสอน ผู้บริหารควรเร่งรีบแก้ปัญหา ไม่ใช่โยนภาระไปให้กับครู ผู้บริหารต้องดูแลเพื่อประสิทธิภาพของการเรียนการสอนมีหน้าที่จัดการบริหารให้มีการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษา

ปัญหาการทำหลักสูตรแต่ไม่มีศึกษานิเทศก์อิสลามศึกษามาดูแลหลักสูตรการเรียนการสอนอิสลามศึกษาโดยตรง และจัดทำเอกสารหลักสูตรกันเองขาดการนิเทศ ไม่มีศึกษานิเทศก์ของอิสลามศึกษามาดูแลโดยตรง สอดคล้องกับ รุ่งนภา นุตรวงศ์ (2553 : 11) งานวิจัยการนำร่องการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 พบว่าการนิเทศติดตามช่วยเหลือสถานศึกษาในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษามีได้ดำเนินการอย่างเต็มที่และเพียงพอ และขาดความต่อเนื่อง สถานศึกษาส่วนใหญ่ได้รับการนิเทศติดตามจากเขตพื้นที่การศึกษาเพียงครั้งเดียว จึงเป็นปัญหาสำคัญในการเตรียมความพร้อมหลักสูตรเมื่อครูมีความพร้อมแต่ขาดการดูแลเอาใจใส่และให้ความสำคัญจาก โรงเรียนและหน่วยศึกษานิเทศก์ ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษาที่ 16 ไม่มีศึกษานิเทศก์อิสลามศึกษามีแค่ศึกษานิเทศก์วิชาสังคมศึกษามาดูแลแทน เมื่อศึกษานิเทศก์ไม่มีความรู้ทางอิสลามศึกษาเลยไม่กล้าลงมามาดูแลและ อยู่ในสำนักงานไม่เคยมามาดูแล ครู

จึงต้องจัดทำหลักสูตรกันเอง สอนกันเอง ไม่มีผู้ตรวจสอบ ทำให้การเรียนการสอนขาดการดูแลติดตาม

สอดคล้องกับ นุฎล ชูบุญ (2540:บทคัดย่อ) ปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2535 ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตการศึกษา 2 พบว่าด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน รัฐควรจัดให้มีศูนย์วิชาการเข้าไปดูแล แนะนำการจัดกิจกรรมนักเรียนตามหลักสูตร ผลการวิจัยที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะว่า การจัดทำเอกสารหลักสูตรและเอกสารการเรียนการสอน ยังไม่มีหน่วยงานเข้ามารับผิดชอบอย่างชัดเจนจึง ควรจะมีหน่วยงานเช่น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจัดให้มีศึกษานิเทศก์มาดูแล อย่าปล่อยให้ครูทำหลักสูตรกันเองและควรให้มีศึกษานิเทศก์อิสลามศึกษา มามีบทบาทในการดูแล บริหารหลักสูตร ดูแลในทุกๆ ขั้นตอนของการจัดทำหลักสูตรให้สำเร็จและติดตามผลดำเนินการ

2. ด้านการบริหารและจัดการหลักสูตร พบว่าครูส่วนใหญ่มีการประชุมและวางแผนการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา มีการจัดหาหลักสูตร คู่มือครู และเอกสารอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรอิสลามศึกษาเป็นอย่างดี มีเอกสารพร้อม และมีหนังสือเรียนทุกระดับชั้นที่สอดคล้องกับหลักสูตร ครูได้รับการอบรมเพื่อจัดทำหลักสูตรและแผนการเรียนรู้อย่างเป็นประจำ มีการกำกับ ดูแลให้ครูอิสลามศึกษาจัดทำแผนการสอนตรวจแผนการสอนผ่านหัวหน้ากลุ่มสาระ และจัดส่งให้ฝ่ายวิชาการทุกภาคเรียน ไม่มีปัญหาในการจัดทำแผนการสอนครูจัดทำและมีแผนการสอนกันทุกคน มีการส่งเสริมให้ครูและนักเรียน มีการปฏิบัติศาสนกิจตามหลักศาสนาอิสลามเป็นอย่างดีมีอาคารและห้องละหมาดทุกโรงเรียน มีการจัดคาบสำหรับปฏิบัติศาสนกิจทั้งในเวลาเที่ยงและวันศุกร์ มีการจัดโครงการและกิจกรรมทางศาสนา สอดคล้องกับ รุ่งนภา นุตรวงศ์ (2553 : 9) งานวิจัยการนำร่องการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในเรื่องของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรนั้น พบว่า ความร่วมมือในการพัฒนากรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นและหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก และกลุ่มตัวอย่างประชากรส่วนใหญ่ทั้งระดับเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษามีความพึงพอใจในความร่วมมือของฝ่ายต่างๆในการพัฒนาหลักสูตร และเป็นไปตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่กระจายอำนาจและส่งเสริมให้ภาคส่วนต่างๆ ได้มีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ผลการวิจัยที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะว่า มีการประชุมและวางแผนการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา มีการจัดหาหลักสูตร คู่มือครู และเอกสารอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรอิสลามศึกษาเป็นอย่างดี มีเอกสารพร้อม และมีหนังสือเรียนทุกระดับชั้นที่สอดคล้องกับหลักสูตร ครูได้รับการอบรมเพื่อ

จัดทำหลักสูตรและแผนการเรียนรู้เป็นประจำ ครูมีความรับผิดชอบในการสอน การจัดทำแผนการสอน จัดกิจกรรมให้กับนักเรียนดี มีการส่งเสริมและเน้นในการปฏิบัติศาสนกิจ

แต่จะมีปัญหาด้านโรงเรียนมีการจัดตารางสอนให้สอดคล้องกับโครงสร้างของหลักสูตร โดยส่วนใหญ่โรงเรียนจัดตารางเรียนตามโครงสร้างของหลักสูตร คือ เรียน สองคาบต่อสัปดาห์ มีบางโรงเรียนที่จัดตารางเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นแค่หนึ่งคาบ ทั้งๆที่โครงสร้างหลักสูตรเรียน สองคาบต่อสัปดาห์ ถูกตัดคาบออกไปหนึ่งคาบและไม่มีการเรียนหรือจัดกิจกรรมมาทดแทน และ จัดคาบเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สองคาบบ้างหนึ่งคาบบ้างตามจำนวนครูที่มีอยู่ในโรงเรียนคือครูมีมากก็จัดสอนมาก การจัดตารางสอนนั้นสมควรต้องจัดสองคาบดังที่ สุริยา ปันจอร์ (2556) กล่าวว่า สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แนวการจัดโครงสร้างการเรียนมาแล้ว 2 คาบ ต่อสัปดาห์ บางโรงเรียนจะอ้างว่าไม่ใช่ข้อบังคับแค่เป็นแนวปฏิบัติ ความจริงแล้วโรงเรียนต้องปฏิบัติตามและศึกษานิเทศก์อิสลามศึกษาต้องมีบทบาทในการพูดคุยกับผู้บริหารให้เข้าใจและ ปฏิบัติ เร่งรัดและดำเนินการ จึงเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่โรงเรียนควรจัดโครงสร้างการเรียนตามสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดเพื่อประโยชน์ต่อการเรียนการสอนและบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

อารีย์ ตาเอ็น (2556) กล่าวว่า โครงสร้างของหลักสูตร คือ เรียน 2 คาบต่อสัปดาห์ เท่ากับว่าให้เรียน 2 ชั่วโมง ไม่ใช่ 1 ชั่วโมงโรงเรียนต้องเปิดสอน 2 คาบต่อสัปดาห์ ให้กับนักเรียนนักเรียนถึงจะเรียนจบตามหลักสูตร ตามมาตรฐานตัวชี้วัดของหลักสูตร ว่านักเรียนผ่านตามตัวชี้วัดหรือไม่ โรงเรียนไม่จัดเรียน 2 คาบต่อสัปดาห์ เท่ากับว่าผู้บริหารไม่จริงจังในการให้การศึกษาอิสลามศึกษาแก่นักเรียนมุสลิม ซึ่งเป็นตัวชี้วัดหนึ่งจากผู้เชี่ยวชาญอิสลามศึกษาที่มองเรื่องของความจำเป็นที่โรงเรียนต้องจัดคาบเรียนให้สอดคล้องกับโครงสร้างของหลักสูตรอันเป็นผลสืบเนื่องจากการให้ความสำคัญของการศึกษาวิชาอิสลามและให้การศึกษาแก่นักเรียนมุสลิมจากผู้บริหารในโรงเรียนนั้นๆ

ผนวกกับเนื้อหาหลักสูตรที่มีตามตัวชี้วัด เนื้อหาสาระ มากตามชั้นปีและระดับชั้น จึงไม่เป็นเรื่องง่ายที่จะจัดสอนเนื้อหาทั้งหมดภายใน 20 คาบ จากเวลาเรียนเดิม 40 คาบ หากห้กลับวันปิด วันจัดกิจกรรมของโรงเรียนก็จะเหลือคาบเรียนแค่ประมาณ 10 คาบต่อเทอม ต้องใช้คาบเหล่านี้ทั้งการสอน กิจกรรม การสอบวัดประเมินผลซึ่งมีคะแนนอีก 100 คะแนน อย่างไรก็ตามสอบเทียบคะแนนให้ครบภายในเวลา 10 คาบ เป็นเรื่องหนักหนาสาครจรจ สอดคล้องกับ หรรน หัสมา (2556) กล่าวว่า เป็นเรื่องน่าเห็นใจที่ผู้บริหารหลักสูตรจะรู้หรือไม่ หรือแกล้งไม่รู้ว่ าเนื้อหา

ตามหลักสูตรอิสลามศึกษาต้องเรียน 8 สาระวิชา ตามความจริงแล้วเรียน 2 คาบต่อสัปดาห์ ก็เวลาไม่พอ และขาดความต่อเนื่องของเนื้อหา เมื่อเหลือแค่ 1 คาบต่อสัปดาห์ คุณภาพของการจัดการเรียนอิสลามศึกษาจะไปเหลืออะไร ทางออกของปัญหานี้คือ ครูควรสอนให้น้อย แต่จัดกิจกรรมนอกห้องเรียนให้มาก การเรียนในห้องเรียน คือข้อตกลงในการเรียนนอกห้องเรียน ศึกษานอกห้องเรียนให้มากขึ้น ปฏิบัตินอกห้องเรียนให้มาก ให้นักเรียนเรียนรู้นอกห้องเรียนและเรียนรู้ด้วยตนเองให้มาก ใช้กิจกรรม โครงการหรือครูจัดแบ่งสาระเรียนรู้ มอบหมายให้นักเรียนศึกษาค้นคว้า มานำเสนอในห้องเรียน ครูจัดกิจกรรมเยาะๆ ให้กับนักเรียน

อาหมาดสุกรี มาลินี (2556) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอน ตามโครงสร้างของหลักสูตร คือ เรียน 2 คาบต่อสัปดาห์ มีมาตั้งแต่หลักสูตรปี 2544 จนกระทั่งถึงหลักสูตร 2551 แล้วไม่ใช่เพิ่งจะมีเอาตอนนี้ แต่ปัญหาของหลักสูตร 2551 มอบให้โรงเรียนจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเลยทำให้แต่ละโรงเรียนมีจุดเน้นในวิชาเรียนของสถานศึกษาต่างกัน อ้างความต้องการของชุมชนและความต้องการวิชาเรียนจากผู้ปกครองและนักเรียนต่างกันไป ทำให้โรงเรียนเพิ่มคาบ ลดคาบเรียนในแต่ละวิชาไปตามจุดเน้น หากว่าจำเป็นต้องเรียน 1 คาบต่อสัปดาห์ จริงๆก็ครูควรพัฒนาเทคนิคการสอนให้เยาะๆ เน้นสอนบรรยาย ดังนั้นน่าจะมี ทางออกคือ โรงเรียนควรจัดเรียนให้เรียน 2 ชั่วโมง ไม่ใช่ 1 ชั่วโมงโรงเรียนต้องเปิดสอน 2 คาบต่อสัปดาห์ ให้กับนักเรียน ไม่สมควรตัดทอนเนื้อหาและเวลาเรียนตามหลักสูตร ควรสอนให้ครบตามหลักสูตรนักเรียนต้องได้รับเนื้อหาวัตถุประสงค์ของหลักสูตรครบถ้วน บรรลุเป้าประสงค์ของหลักสูตร หากลดคาบลดเนื้อหาจะส่งผลกระทบต่อเด็กในการเรียนรู้ให้ครบตามเนื้อหาหลักสูตร และขาดการปะติดปะต่อกับเนื้อหาในระดับชั้นที่สูงต่อไป อาจจะไม่สามารถเรียบเรียงเนื้อหาต่อเนื่องกันได้ เมื่อพื้นฐานไม่แน่นจะเรียนในระดับที่สูงกว่าก็เป็นการยากและจะทำให้ทัศนคติของนักเรียนเสีย

ปัญหาหลักสูตรอิสลามศึกษาพุทธศักราช 2551 มีความไม่เหมาะสมกับผู้เรียน คือมีเนื้อหามากเกินไป เนื้อหาของหลักสูตร ไม่มีความเหมาะสมกับผู้เรียนเช่น ในรายวิชาอัลกุรอาน เนื้อหายากไป หลักสูตรกำหนดให้เรียนอ่าน เขียน ท่องจำเนื้อหาสุเราะห์ที่ยากและยาว มี จำนวนโครงการมาก ไม่สอดคล้องกับพื้นฐานของเด็ก ดังที่ อารีย์ ตาเอ็น (2556) กล่าวว่า ขอมรับว่าเนื้อหาหลักสูตรมีเนื้อหาสูงเกินไป หลายเรื่องไม่สอดคล้องกับบริบทของนักเรียนสามัญหรือมัธยม ยิ่งงี้ก็ให้ครูพยายามสอนทุกเรื่อง อย่าสอนเฉพาะเรื่อง ให้นักเรียนได้รับความรู้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

หลายหน่วยการเรียนรู้ที่มีความยากไปสำหรับนักเรียนแต่ละห้องที่ เนื้อหาหลักสูตรตั้งมาตรฐานการเรียนสูงเกินไปไม่สอดคล้องกับพื้นฐานของเด็กโรงเรียนสามัญ แต่เหมาะกับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมากกว่า เนื้อหาที่เด็กเรียน มีเนื้อหามากเกินไป สอนไม่ทันกับเวลาเรียน เนื้อหาในหลายเรื่องไม่สอดคล้องกับพื้นฐานของเด็ก เพราะเด็กบางพื้นที่ไม่มีพื้นฐานทางความรู้ศาสนา ดังที่ หรณ หัสมา(2556)กล่าวว่าเห็นด้วยว่าหลักสูตรที่ใช้ในโรงเรียนมัธยม เนื้อหาไม่เหมาะสมกับนักเรียนในโรงเรียนปอเนาะหรือ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมากกว่า มีจุดเน้นเรื่องเนื้อหา แต่ครูก็สามารถสอนคนให้มากกว่าเนื้อหาได้ ครู อย่าสอนหนังสือมากเกินไป เน้นสอนคนคิดและให้มากกว่า หากนักเรียนมีพื้นฐานต่างกัน นักเรียนกลุ่มเก่งอาจจะเบื่อ ดังนั้นอย่าเน้นวัดผล เน้นสอนคน ปรับหลักสูตรให้เข้ากับตัวเด็ก สอนให้เป็นคนดี และเรียนตามศักยภาพ จึงควรปรับลดเนื้อหาให้สอดคล้องกับท้องถิ่นได้สอดคล้องกับ รุ่งนภา นุตรวงศ์ (2553 : 9) งานวิจัยการนำร่องการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในเรื่องของความร่วมมือในการพัฒนาหลักสูตรนั้น พบว่า ผลจากการสำรวจความคิดเห็นพบว่าศึกษานิเทศก์เกือบทั้งหมด (ร้อยละ 98.09) เห็นด้วยว่าการที่เขตพื้นที่การศึกษาจัดทำกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น จะเป็นประโยชน์ และช่วยให้สถานศึกษาสามารถจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาได้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นยิ่งขึ้น และควรให้มีการจัดอบรมสร้างความเข้าใจของการบริหารหลักสูตรให้มีความเข้าใจหลักสูตรมากยิ่งขึ้น ผลการวิจัยที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า กระบวนการในการร่างหลักสูตรจะต้องมีการรับฟังข้อคิดเห็นจากครูผู้สอน นักเรียนและผู้ปกครองซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการใช้หลักสูตรการประเมินผลหลักสูตร ได้ร่วมเสนอ ซึ่งแนะนำให้หลักสูตรมีความสอดคล้องกับพื้นฐานความรู้ความเข้าใจ ความต้องการในผลและเป้าหมายของหลักสูตรที่สมควรจะเป็นและตอบโจทย์ของชุมชนและท้องถิ่นนั้นๆ

3. ด้านการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร พบว่าครูส่วนใหญ่มีการจัดทำแผนการสอนวิชาอิสลามศึกษาครบทุกสาระวิชา ส่วนใหญ่จะทำแผนการสอนแค่คนละ 1 รายวิชา มีการส่งเสริมให้นักเรียนปฏิบัติศาสนกิจตามหลักศาสนาอิสลาม มีการออกแบบวิธีวัดและประเมินผลหลากหลายเหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมมีการสอบทั้งความรู้และปฏิบัติ และการท่องจำ มีการวัดและประเมินผลสอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียนและครอบคลุมทั้งด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและใช้รูปแบบ /เทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย พบว่าครูมีการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สอดคล้องกับ ฮัจยะ มาลินี

(2546) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน การประเมินผลการศึกษา จังหวัดสตูล พบว่า องค์ประกอบด้านกระบวนการพบว่า การประเมินผลการเรียนและการบริหารหลักสูตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีคือมีกระบวนการเรียนการสอนที่หลากหลาย มีการวัดผล ประเมินผลและนำผลมาใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน มีการส่งเสริมการวางแผนเตรียมการต่างๆ เช่น การจัดกิจกรรมในลักษณะต่างๆ ในส่วนของการนิเทศ ติดตามและประเมินผล ยังอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง ให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้ร่วมกัน ฝึกฝนให้รู้จักการใช้เทคนิคและวิธีการแก้ปัญหาด้วยตนเอง มีอิสระและมีความรับผิดชอบ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และใช้รูปแบบและเทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย และมีการจัดโครงการสร้างเสริมคุณธรรมและจริยธรรมและกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา เพื่อให้ให้นักเรียนมีความรู้คู่คุณธรรม ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์ มีการจัดประสบการณ์โดยมีกระบวนการที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รู้จักคิดค้น สร้าง และลงมือปฏิบัติจริง เพื่อได้ค้นหาคำตอบด้วยตนเอง สรุปความคิด ความรู้ด้วยตนเอง มีการบูรณาการทำโครงการ ศึกษาจากแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการส่งเสริมให้นักเรียนปฏิบัติศาสนกิจ คือละหมาดตอนเที่ยงและละหมาดวันศุกร์ มีกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา กิจกรรมละศีลอดสัมพันธ์ มีการจัดชั้นเรียนและบรรยากาศของห้องเรียนสอดคล้องกับบรรยากาศอิสลามมีการจัดบอร์ดการเรียนรู้ ตกแต่งห้องให้สวยงาม มีห้องเรียนอิสลามโดยเฉพาะ มีคู่มือสำหรับศึกษาค้นคว้า และ เป็นห้องเรียน ไอซีที มีอุปกรณ์พร้อม และมีห้องละหมาด มีอุปกรณ์การเรียนการสอนครบ แต่ก็มีปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ เนื้อหา ความสามารถของผู้เรียน ความถนัดของผู้เรียน และสอดคล้องกับหลักสูตร สอดคล้องกับนงลักษณ์ หะยีมะสาและ (2540:บทคัดย่อ) ปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของครูสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปัตตานีพบว่าด้านการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร ให้ครูสอนศาสนาอิสลามทำความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการ พฤติกรรมการสอน ต้องยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เด็กได้ปฏิบัติจริง ผลการวิจัยที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่าผู้ตอบแบบสอบถามทั้งที่เป็นผู้บริหารและครูอิสลามศึกษาส่วนใหญ่มีประสบการณ์สอนระหว่าง 11- 15 ปีเป็นส่วนใหญ่ องค์ ประกอบเหล่านี้ของครูผู้สอนมีผลให้มีความชำนาญในการวางแผนการสอน การดำเนินการสอน การจัดทำเอกสารต่างๆ เช่น การจัดทำแผนการสอน บันทึกหลังการสอน การผลิตและใช้สื่อ การวัดผลและประเมินผล และมีพลังวิญญูเป็นแรงผลักดันในการปฏิบัติงานที่ทุ่มเท ขยัน ปรับปรุงการเรียนการสอน เข้าร่วมอบรม พัฒนาตนเอง มีความรู้ทางคอมพิวเตอร์ สารสนเทศเทคโนโลยี มีเรียนรู้เทคนิควิธีการสอนใหม่ๆ

ส่วนปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร พบว่าครูสอนตามหลักสูตร ทุกเรื่องไม่ได้สอนบางเฉพาะเนื้อหาเท่านั้น บางวิชาไม่จำเป็นก็ไม่ต้องสอน แต่สอนเน้นหลักการ พื้นฐานให้เด็กนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน สอนไม่ทันตามเนื้อหาหลักสูตรและไม่โยงยัดกับ หลักสูตร สอนตามความเคยชิน สอนบางเนื้อหาเท่านั้น ไม่ได้สอนครบทุกเนื้อหาเพราะ เด็กไม่มี พื้นฐานทางความรู้ศาสนา ไม่ได้เรียนวิชาพื้นฐานทางศาสนาเลยและครูสอนไม่ทันตามหลักสูตร เพราะ โรงเรียนกำหนดให้เรียนแค่หนึ่งคาบต่อสัปดาห์ แต่ตามโครงสร้างหลักสูตรกำหนดให้เรียน สองคาบต่อสัปดาห์ สอดคล้องกับนุกุล ชูชัย (2540:บทคัดย่อ) ปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2535 ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตการศึกษา 2 พบว่าด้านการจัดการเรียนการสอน รัฐควรลดเนื้อหาบางรายวิชาเพื่อให้เหมาะสมกับเวลา และควร จัดอบรมเทคนิควิธีการสอนแก่ครูสอนศาสนา ผลการวิจัยที่เป็นเช่นนี้ อาจจะเป็นเพราะว่าควรมีการ ปรับเนื้อหาของหลักสูตรให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียนและสอดคล้องกับพื้นฐานของเด็ก และ ปัญหาปรับลดหลักสูตรแกนกลางในวิชาอัลกุรอานให้มีความง่าย เรียนดูเราะห์ที่สั้นๆ มีจำนวน โองการน้อย ให้สอดคล้องกับพื้นฐานของเด็กนักเรียน โดยปรับเนื้อหาของหลักสูตรให้มีความ เหมาะสมกับผู้เรียนและสอดคล้องกับพื้นฐานของเด็ก ปรับหน่วยการเรียนรู้ให้ง่ายในแต่ละระดับชั้น และห้องที่ อย่าให้มีความยากต่อเด็กที่มีพื้นฐานทางศาสนาอ่อน ปรับลดหลักสูตรแกนกลางใน วิชาอัลกุรอานให้มีความง่าย เรียนดูเราะห์ที่สั้นๆ มีจำนวนโองการน้อย ให้ สอดคล้องกับพื้นฐาน ของเด็กนักเรียน ปรับหน่วยการเรียนรู้ให้ง่ายในแต่ละระดับชั้นและห้องที่ เนื้อหาในหลายเรื่องไม่ สอดคล้องกับพื้นฐานของเด็ก เพราะเด็กมีพื้นฐานทางศาสนาอ่อน ทำให้เด็กรู้สึกว่ายากและ ปรับให้สอดคล้องกับพื้นฐานทางการเรียนศาสนาภาคพิธีกรรม อื่นจากที่บ้าน ควรปรับปรุงหลักสูตร ใหม่ให้สอดคล้องกับพื้นฐานของเด็ก สอนตามหลักสูตรทุกเรื่องไม่ได้ แต่สอนเน้นหลักการพื้นฐาน ให้เด็กนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับ มุฮัมมัดนาเซ สามะ (2551:108) สภาพและ ปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาใน โรงเรียนของรัฐที่เปิดสอนสองห ลักสูตร จังหวัด ยะลา พบว่าปัญหาเรื่องนักเรียนที่มีพื้นฐานไม่เหมือนกัน บางคนอ่อนมาก เก่งมากจึงยากต่อการ ดำเนินการสอนสำหรับแนวทางแก้ไข คือ จัดอบรมวิธีการสอนทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ รองลงมา คือ จัดอบรมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่วนแนวทางที่น้อย ที่สุดคือให้มีการวัดความรู้พื้นฐานก่อนที่จะแยกห้องเพื่อสะดวกต่อการดำเนินการสอนและการ

จัดทำแผนการสอน ผลการวิจัยที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะว่า หลักสูตรแกนกลางอิสลาม ศึกษา พุทธศักราช 2551 มีเนื้อหาของหลักสูตร สูงมาก ครูสอนได้ไม่หมดและพื้นฐานของเด็ก กระจับเนื้อหา ไม่ได้ มีความยากมากเกินไป พื้นฐานของเด็กนักเรียนด้านศาสนาน้อย เด็กบางพื้นที่ไม่มีพื้นฐานทาง วิทยาศาสตร์ ไม่ได้เรียนวิชาพื้นฐานทางศาสนาเลย ทำให้เรียนไม่ทันกับหลักสูตร ไม่มีความ เหมาะสมกับผู้เรียนไม่สอดคล้องกับพื้นฐานของเด็ก บางหน่วยการเรียนรู้อาจดูยากไปสำหรับแต่ละ ระดับชั้นเมื่อเทียบกับนักเรียนแต่ละท้องถิ่น เช่น ในวิชาอัลกุรอานยาก เนื้อหาที่ให้นักเรียนเรียนเป็น สุเราะห์ที่ยากและมีจำนวน โองการมากสอนไม่ทันตามหลักสูตร เนื้อหาต้องจำยากไป ครูต้องมา ปรับหลักสูตรใหม่ให้สอดคล้องกับพื้นฐานนักเรียน ดังที่ หรณ หัสมา (2556) กล่าวว่า สามารถปรับ หลักสูตรใหม่ให้สอดคล้องกับพื้นฐานนักเรียน ปรับเนื้อหาหลักสูตรได้ ให้เหมาะสมกับพื้นฐาน ของเด็ก โดยเฉพาะวิชาอัลกุรอาน ครูสามารถปรับแก้หลักสูตรรายแผน ปรับเนื้อหาเข้ากับตัวเด็ก ไม่จำเป็นต้องเรียนครบทุกสาระ แต่ทำอะไรให้สอนคนให้เป็นคนดี ตามศักยภาพ ให้เหมาะสม กับคน เน้นการสอนคน อย่าสอนหนังสือและอย่าเน้นวัดผล อย่าสอนแบบการลงทุนที่สูญเปล่า ลงทุนแล้วให้ได้กลับมาบ้าง เหมือนกับวิชาอัลกุรอานสอนแล้วสมควรให้เด็กได้อัลกุรอานบ้างก็ยังดี ดีกว่าไม่ได้อะไรเลย และวิชาอิสลาม มศึกษาอย่าลืมว่าเป็นการสอนเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ไม่ใช่เน้นสอนให้เด็กเป็นอุลามอาหรือนักปราชญ์ นักวิชาการและหากสอนตามหลักสูตรตรงทุก เรื่องไม่ได้ ก็ควรสอนเน้นหลักการพื้นฐานให้เด็กปฏิบัติในชีวิตประจำวันตามที่สุวจัน มาลินี (2556) กล่าวว่า ครูผู้สอนควรบริหารการสอนตามหลักสูตรให้ครบ ให้นักเรียนได้เรียนรู้ให้ครบวงจร สอน ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของเด็ก อย่าสอนแต่ละหมวดอย่างเดียว เพราะอิสลามเป็นวิถีชีวิตที่ต้องให้ นักเรียนเรียนรู้ให้ครบทุกเรื่องทั้งอากีดะฮ์ ฟิกฮ์ เศรษฐศาสตร์ กฎหมาย ประวัติศาสตร์ ครอบครัวย จริยธรรม ฯลฯ เมื่อพบเด็กหลากหลายทางพื้นฐานศาสนาครูต้องบูรณาการหลักสูตรดูจากทั้งของ ตาติกา คุรุสัมพันธ์ มาประยุกต์ใช้กับเด็กสามัญ ปูพื้นฐาน สอนให้เหมาะสมและสำคัญเวลาร่าง หลักสูตรควรให้อาคนหลายภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรเช่น ผู้อำนวยการ โรงเรียน ครู ผู้ปกครอง ผู้นำศาสนาตลอดจนนักเรียนมาร่วมคิดร่วมประเมินและหาข้อปรับปรุง และถึงแม้จะมี การลดทอนเนื้อหาของวิชาอัลกุรอานแต่ครูต้องให้ความสำคัญกับวิชาอัลกุรอานเป็นอย่างยิ่ง สรุป คือเนื้อหาวิชาต่างๆมีการปรับลดได้ตามความเหมาะสมกับพื้นฐานของเด็ก แต่ก็ยังเป็นเรื่องจำเป็น อย่างยิ่งที่ครูต้องพยายามสอน สร้างทัศนคติให้นักเรียนเรียนรู้ในสิ่งที่หลักสูตรกำหนดมา สิ่งที่ยาก

เพื่อเป็นความรู้ใหม่ที่ควรศึกษา ค้นคว้า และค้นพบ และที่ขาดไม่ได้คือทำให้มีความสำคัญกับวิชาอัลกุรอาน สมควรให้มีการเรียนทุกระดับชั้น ทุกเทอม ทุกคาบสอนจะเป็นการดีเพื่อให้เป็นผลดีต่อเด็กในแง่ของหลักศรัทธา การปฏิบัติในวิถีชีวิตประจำวันและในแง่ของ การมีสติปัญญาที่เฉลียวฉลาด ดังที่ท่าน อิบน์ สีน่า ได้ให้ความฝึกฝนเด็กๆ ในขณะที่ยังน้อย ฝึกฝนให้เด็กๆ มีสติปัญญาที่เฉลียวฉลาด ท่านเชื่อว่าการฝึกฝนทางสติปัญญาควรเริ่มด้วยการศึกษาอัลกุรอาน ศึกษาภาษาอาหรับ หลักการทางศาสนาและกวีนิพนธ์อาหรับ ท่านแนะนำให้เด็กท่องจำอายะฮ์ต่างๆ หรือแม้กระทั่งท่องจำกวีนิพนธ์อาหรับก็สามารถลับสติปัญญาของเด็กได้เป็นอย่างดี เพราะการท่องจำสิ่งเหล่านี้ทำให้ การจำของมนุษย์ได้รับการพัฒนา ดังนั้นครูพยายามสร้างทัศนคติ ให้นักเรียนเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการอ่านและท่องจำอัลกุรอาน และพยายามปลูกฝังให้กับเด็กตั้งแต่เล็กๆ ดังที่ท่าน อัลฆะซาลีมีทัศนะว่า การศึกษาของเด็กควรเริ่มจากการศึกษาอัลกุรอาน สำหรับการเรียนการสอนวิชาต่างๆ นั้น ท่านถือว่าเป็นหน้าที่ของครูผู้สอนที่จะต้อง จัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความสนใจและความต้องการของเด็กเพราะการเรียนรู้วิชาที่ตนสนใจจะทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4. ด้านการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร พบว่าภาพรวมการ การนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร หลักสูตรอิสลามศึกษาพุทธศักราช 2551 มีปัญหาคือ ขาดการนิเทศโดยศึกษานิเทศก์ ไม่มีการดูแลจากศึกษานิเทศก์ ไม่มีศึกษานิเทศก์อิสลามศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ดังที่สังัด อุทรานันท์ (2532 : 267-270) กล่าวว่าจำเป็นที่การนิเทศและการติดตามผลการใช้หลักสูตร จะต้อง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ การนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร ในระหว่างการใช้หลักสูตรหน่วยงานส่วนกลางในฐานะผู้พัฒนาหลักสูตรควรได้จัดส่งเจ้าหน้าที่ไปให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรเป็นการเพิ่มเติมและติดตามผลการใช้หลักสูตรสำหรับหน่วยงานในระดับท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้ใช้หลักสูตร ดำเนินการให้คำแนะนำและช่วยเหลือแก่ครูผู้ใช้หลักสูตรเพื่อให้ครูดำเนินการใช้หลักสูตรอย่างถูกต้อง ผลการวิจัยที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะว่า หน่วยงานทางการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา มีการแยกตัวออกจาก โครงสร้างเดิมที่มีสำนักงานการประถมศึกษา ร่วมอยู่ด้วยกันและมีหน่วยศึกษานิเทศก์อยู่ในหน่วยงานเดียวกัน พอแยกออกมาบุคลากรในหน่วยศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ยังอยู่กับสำนักงานการประถมศึกษารวมทั้งศึกษานิเทศก์อิสลามศึกษาทำให้สำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาขาด ศึกษานิเทศก์อิสลามศึกษา ไม่มีศึกษานิเทศก์อิสลามศึกษาในระดับมัธยมศึกษาเลยแม้แต่คนเดียว มีผลให้การร่างหลักสูตร การใช้ หลักสูตร ไม่มีคนดูแลในทุกๆ ขั้นตอน สอดคล้องกับ ฮัจยะ มาลินี (2546) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินการใช้หลักสูตรอิสลาม

ศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสตูล พบว่า ในส่วนของการนิเทศติดตามและประเมินผล ยังอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง และสอดคล้องกับ รุ่งนภา นุตรวงศ์ (2553 :11) งานวิจัยการนำร่องการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 พบว่าการนิเทศติดตามช่วยเหลือสถานศึกษาในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษามีได้ดำเนินการอย่างเต็มที่และเพียงพอ และขาดความต่อเนื่อง สถานศึกษาส่วนใหญ่ได้รับการนิเทศติดตามจากเขตพื้นที่การศึกษาเพียงครั้งเดียว ตลอดระยะเวลา 8 เดือน ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ที่โรงเรียนได้รับคัดเลือกเป็นโรงเรียนต้นแบบนำร่องการใช้หลักสูตร ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพหลักสูตรที่จัดทำขึ้น ผลการวิจัยที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษายังขาดศึกษานิเทศก์อิสลามศึกษา มีแค่ศึกษานิเทศก์สังคมศึกษา อยู่ที่สำนักงานเขตพื้นที่ ไม่เคยลงพื้นที่มาดูแลครูและโรงเรียนเลย และศึกษานิเทศก์สังคมศึกษา ไม่มีความรู้ในวิชาอิสลามศึกษาอาจจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ศึกษา นิเทศก์ไม่มาดูแลหลักสูตร และการเรียนการสอนอิสลามศึกษา สอดคล้องกับ นงลักษณ์ หะยีมะสาและ (2540:บทคัดย่อ) ปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของครูสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปัตตานีพบว่าด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร ให้มีการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง สนับสนุนสื่อการเรียนการสอน ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรทุกระดับ ผลการวิจัยที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะว่าเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนอาจจะมีแผนหรือโครงการนิเทศอิสลามศึกษาและไม่มีหน่วยงานรับผิดชอบชัดเจนในการนิเทศอิสลามศึกษาในระดับมัธยมศึกษา สอดคล้องกับ นกุล ชูบุญ (2540:บทคัดย่อ) ปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2535 ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตการศึกษา 2 พบว่าด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน รัฐควรจัดให้มีศูนย์วิชาการเข้าไปดูแล แนะนำการจัดกิจกรรมนักเรียนตามหลักสูตร หรือจัดฝึกอบรมครูผู้สอนในเรื่องการจัดกิจกรรมต่างๆ ตามที่หลักสูตรกำหนด ผลการวิจัยที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะว่าหน่วยงานของรัฐยังไม่เห็นความสำคัญของหน่วยศึกษานิเทศก์ ดังที่ อาหมาดสุกรี มาลินี (2556) กล่าวว่าควรให้มีศึกษานิเทศก์อิสลามศึกษาที่เชี่ยวชาญอิสลามศึกษาในทุกๆระดับ ไม่เฉพาะแต่ระดับมัธยมศึกษา ตั้งแต่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา และ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องออกแบบพัฒนาศึกษานิเทศก์ที่มีอยู่ให้มีความสามารถในการนิเทศอิสลามศึกษา จัดหลักสูตรพัฒนาให้เข้มข้นทั้งทางวิชาการและศึกษาดูงานสถานที่ทางประวัติศาสตร์ของอิสลาม เป็นที่ปรากฏว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาไม่มีตำแหน่งศึกษานิเทศก์อิสลามศึกษาเลย รัฐและหน่วยการศึกษาทุกระดับต้องให้ความสำคัญดังที่สุริยา บันจอร์ (2556) กล่าวว่าควรมีการจัดประชุมสัมมนาผู้บริหาร โรงเรียนเชิญผู้บริหารมารับฟังปัญหา ให้ความรู้แนวคิด นำเสนอปัญหาต่อผู้บริหาร

ระดับสูงให้แก่ปัญหาและมาร่วมขับเคลื่อนการนิเทศ หรือให้มีศึกษานิเทศก์ หากผู้บริหารเห็นด้วย หรือขับเคลื่อนก็จะสามารถแก้ปัญหาขาดศึกษานิเทศก์ได้และผมขอเสนอให้มีหน่วยงานและเป็น หน่วยงานที่เป็นกิจลักษณะและมีงบประมาณพร้อมในระดับกระทรวงหรือสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา รับผิดชอบดูแลอิสลามศึกษาทั่วประเทศ ดูแลทั้งระบบและตราบใดที่ไม่มีหน่วยงานของอิสลามศึกษาเป็น กิจลักษณะก็จะไม่ สามารถแก้ปัญหาของอิสลามศึกษาได้ ครูได้รับการอบรมสัมมนาน้อย ไม่มีการทำวิจัยเพื่อ พัฒนาการจัดเรียนรู้ หลักสูตรขาดการดูแลในการร่าง นำมาใช้ สอดคล้องกับ มุฮัมมัดนาเซ สามะ (2551:118) สภาพและ ปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่เปิดสอน สองหลักสูตร จังหวัดยะลา พบว่าสำหรับข้อเสนอแนะ คือจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการวัดและ ประเมินผล วิธีการสร้างเครื่องมือแก่ครูผู้สอน ให้มีการอบรมครูผู้สอนอย่างสม่ำเสมอทั้งนี้เพื่อให้เกิดประสพการณ์กา รสอนที่สามารถนำไปใช้กับนักเรียนให้บรรลุเป้าหมายและได้ประโยชน์มาก ที่สุดที่สำคัญคือ อบรมและถ่ายทอดวิธีการจัดกิจกรรมต่างๆ ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ ผลการวิจัยที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะว่าโรงเรียนให้บริการอินเทอร์เน็ตแล้วครูคงจะ ศึกษา ค้นหาคำความรู้ได้ด้วยตัวเองได้ไม่จำเป็นต้องได้รับการอบรมและขาดการประเมินผลการใช้ หลักสูตรและขาดการประเมินผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนทุกระดับชั้น โดยหน่วยงานภายนอก สอดคล้องกับ สมมาศ ทองร่วง (2537:บทคัดย่อ) ปัญหาการบริหารหลักสูตรของโรงเรียนขยาย โอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าด้าน การประเมินหลักสูตร โรงเรียนควรติดตามประเมินหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ควรมีการสร้างและ ปรับปรุงเครื่องมือประเมินผลให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน ควรส่งเสริมบุคลากรให้มีโอกาสศึกษา ค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัยที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะว่า โรงเรียนถือ ว่ามีการสอบประเมินประจำภาคเรียนและประจำปีโดยหน่วยงานระดับชาติแล้วไม่จำเป็นต้องมา ประเมินการจบหลักสูตรอิสลามศึกษาอีกแล้ว แต่ในความเป็นจริงในข้อสอบระดับชาติมีข้อสอบ อิสลามศึกษาแค่ข้อเดียวมาประเมิน นักเรียนที่เรียนมา 3 ปี สอดคล้องกับอารีย์ ตาเอ็น (2556)กล่าว ว่า การติดตามผลการใช้หลักสูตรหรือการการวัดและประเมินผลเป็นเรื่องสำคัญ ว่าสอนไปแล้ว ได้ผลหรือไม่ พบปัญหาใดบ้างในการจัดการเรียนการสอน การรู้ผลสัมฤทธิ์จะได้นำมาปรับปรุงการ เรียนการสอน ควรให้มีการวัดผล ประจำปีเมื่อเรียนจบหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 6 ทั้งใน ด้านปฏิบัติศาสนกิจ การนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม และสำคัญอย่า เอาคะแนนเป็นตัวตั้งและแรงจูงใจในการเรียนแต่สร้างเจตคติที่ดีของนักเรียนให้มีความอยาก เรียนและตั้งใจเรียนเป็นดีที่สุด และปัญหาการนิเทศไม่มีผลต่อการพัฒนาการเรียนการสอนอิสลาม ศึกษาของนักเรียน และขาดการประเมินผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนทุกระดับชั้นเมื่อเรียนถึงขั้นสูงสุด

คือ มัธยมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 6 โดยหน่วยงานภายนอก โดยอยากให้ศึกษานิเทศก์ มาดูแลติดตาม การเรียนการสอนและจัดให้มีการสอบประเมินอิสลามศึกษา ควรให้มีการวัดผลประจำปีเมื่อเรียน จบหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 6 ดังที่สุริยา บันจอร์ (2556)กล่าวว่า ขาดการประเมิน หลักสูตรไม่ได้ ต้องมีการติดตามชี้แนะ จำเป็นให้ มีหน่วยงานรับผิดชอบและครูควรรวมตัวกัน พบปะและเชิญผู้บริหารมารับฟังปัญหา ให้ความรู้แนวคิด นำเสนอปัญหาต่อผู้บริหารระดับสูงให้ แก้ปัญหา ความต้องการในการพัฒนาการประเมินผลของครู สอดคล้องกับสมบุญ จารุวรรณ (2537)ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาอิสลามศึกษาใน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาสพบว่าสภาพปัญหาการจัดการ กิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดผลประเมินผล ครูสอนอิสลามศึกษายังขาดความรู้ในเรื่องการ วัดผลและประเมินผล และไม่มีความรู้ในเรื่องการเขียนข้อสอบ ผลการวิจัยที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็น เพราะผู้บริหารไม่เล็งเห็นความสำคัญของการสอบประเมินความรู้ตามหลักสูตร สมควรที่จะมี การประชุมเพื่อพิจารณาให้มีการสอบประเมินอย่างจริงจังดังที่ หรน หัสมา (2556) กล่าวว่า การวัด ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ควรให้ผู้อำนวยการโรงเรียนทุกโรงเรียน ประชุมร่วมกับครูเสนอไปยัง ผู้อำนวยการเขตพื้นที่มัธยมศึกษาเพื่อนำอิสลามศึกษาบรรจุเข้าไปในการสอบ o-net และในการ วัดผลผลสัมฤทธิ์ให้คณะครูร่วมกันจัดทำข้อสอบ ร่วมกันจัดสอบกันเอง และครูควรทำวิจัยปีละ หนึ่งเรื่องในด้านปัญหาการเรียนรู้ เช่น ปัญหา นักเรียนไม่เข้าเรียน นักเรียน ไม่มีพื้นฐานด้านศาสนา นักเรียนไม่ละหมาด เป็นต้น

ดังนั้น การมีศึกษานิเทศก์ และ กระบวนการนิเทศ เช่น การนิเทศเยี่ยมห้องเรียน ดู แผนการสอน สื่อการสอน และผลงานของนักเรียนของผู้บริหารและศึกษานิเทศก์ การรายงานผลการ ดำเนินงานปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ การนิเทศการศึกษาจึงเป็นกระบวนการในการแนะนำ ช่วยเหลือ ครู ให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ การได้รับความสนใจ และดูแลจากผู้บริหารทุกระดับนับตั้งแต่ระดับนโยบายจนถึงระดับปฏิบัติในสถานศึกษา จึงมีความ จำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาให้ครู ความสามารถในการร่าง ใช้หลักสูตร ดำเนินการสอน การวัดผล และการประเมินตามหลักสูตร และ นักเรียนมีความรู้ตามกระบวนการของหลักสูตร มีเพื่อให้ บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร นักเรียนได้ใช้ผลประโยชน์จากความรู้ในการเรียน การ ทำงาน การอยู่ร่วมกับผู้อื่น การดำรงชีวิตอย่างมีความสุข การพัฒนาตนเอง ครอบครัว สังคม และ ประเทศชาติ จึงต้องร่วมด้วยช่วยกันในการพัฒนาและยกระดับการศึกษาไม่ว่าจะเป็นวิชา อิสลาม ศึกษาและวิชาอื่นๆเพื่อผลประโยชน์ของเยาวชน สังคม ประเทศชาติและประชาชาติสืบไป

5.3 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. โรงเรียน ทุกโรงเรียน ควรจัดตารางสอนตามโครงสร้างของหลักสูตรคือ สอง คาบต่อสัปดาห์ เพื่อให้ครูและนักเรียนได้เรียนเนื้อหาสาระครบตาม โครงสร้างของหลักสูตรและถือเป็นแนวปฏิบัติแบบเดียวกัน

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาที่ 16 ควรจัดให้มีศูนย์วิชาการอิสลามศึกษา หรือศึกษานิเทศก์อิสลามศึกษา มาดูแลในเรื่องการร่างหลักสูตร การจัดกิจกรรมตามหลักสูตร และการประเมินการใช้หลักสูตร และ ควรมีการนิเทศติดตามการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเป็นระยะ สม่ำเสมอ เพื่อให้ทราบจุดอ่อน จุดแข็ง เพื่อให้คำแนะนำข้อมูลย้อนกลับ และให้การช่วยเหลือได้ทันทั่วถึง

3. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรมวิชาการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานที่จัดสร้างหลักสูตร ควรศึกษาวิจัยปัญหา การสอนตามสาระ เนื้อหาของหลักสูตรอิสลามศึกษา โดยเฉพาะการปรับลดเนื้อหาบางรายวิชาลง เพื่อให้สอดคล้องกับเวลาที่กำหนดจริง และพื้นฐานของนักเรียนแต่ละท้องถิ่น

4. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาที่ 16 ศูนย์กลุ่มสาระสังคมศึกษาและโรงเรียนควรจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ในเรื่องการพัฒนาปรับปรุง หลักสูตร การจัดกิจกรรมตามหลักสูตร การผลิตสื่อด้วยคอมพิวเตอร์ และการเก็บบำรุงรักษาสื่อ การวัดผลประเมินผลแก่บุคลากรอย่างสม่ำเสมอ

5. ผู้บริหารและครูอิสลามศึกษาควรจัดประชุมสัมมนาเรื่องปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาร่วมกันเพื่อรับฟังปัญหาและ ข้อเสนอแนะ แนวทางแก้ไขในการปรับปรุงหลักสูตรอิสลามศึกษา

5.4 ข้อเสนอแนะในการจัดทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัย ผลผลิตหรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษา พุทธศักราช 2551 เพื่อจะได้ติดตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ศึกษาผลของการใช้หลักสูตรและติดตามการประเมินหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2551ระหว่างโรงเรียนมัธยมศึกษาและโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อจะได้ศึกษาความเหมือนและแตกต่างของการใช้หลักสูตรและความต่อเนื่องของหลักสูตร

3. ควรมีการศึกษาวิจัยโรงเรียนที่มีบริบทและความพร้อมแตกต่างกันเช่น โรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป โรงเรียนขนาด ใหญ่ กลาง และ เล็ก เพื่อจะได้ศึกษาสภาพ ปรัชญาการณั และ ปัญหาที่หลากหลายของการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา

Prince of Songkla University
Pattani Campus